

Anna Hope

De erfgenamen

Vertaald uit het Engels door
Gerda Baardman

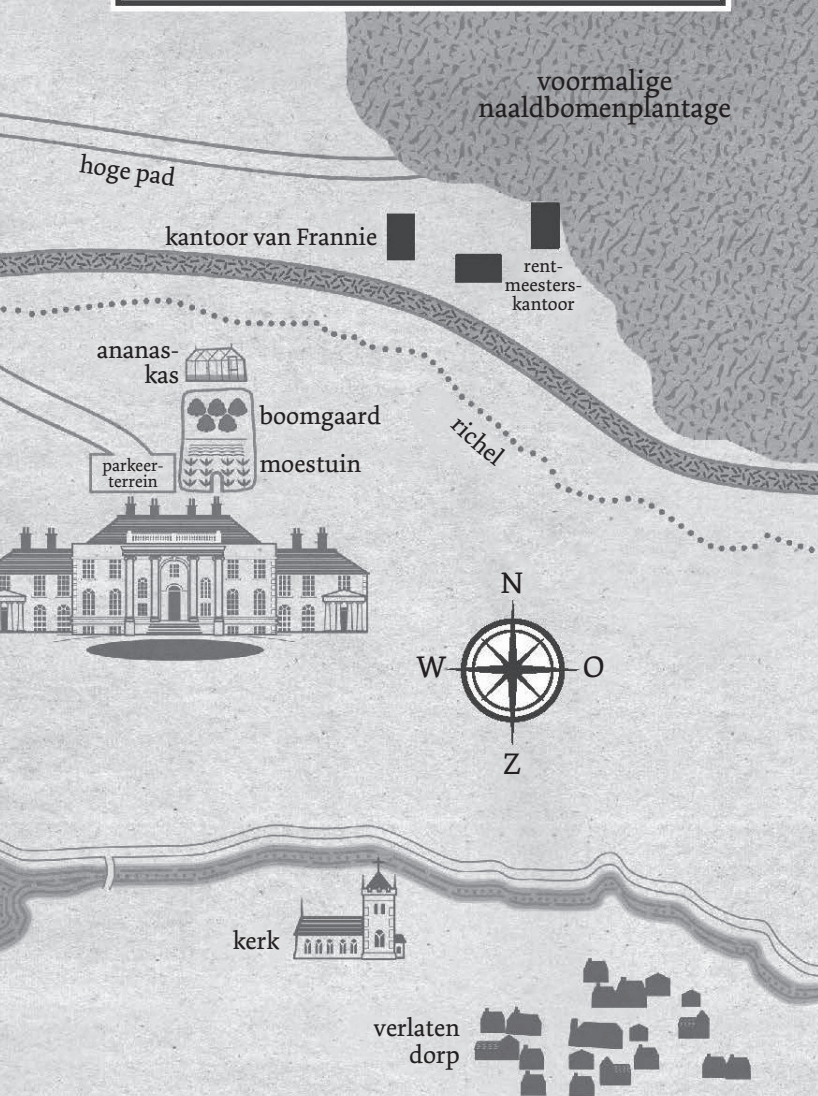
Ambo|Anthos
Amsterdam

Nergens ter wereld bestaat iets wat te vergelijken is met
een Engels landhuis.

Vita Sackville-West

Landgoed van de familie Brooke

DAG EEN

Het is nog donker, zo vroeg is het. Frannie ligt in de schemerige slaapkamer met Rowan naast zich. Ze is ergens wakker van geworden. Misschien van de wind die van richting veranderde en de jonge blaadjes in beweging bracht, of misschien van Rowan die in haar slaap bewoog. Haar dochter, die nu diep slaapt en regelmatig ademt, met haar armen uitgespreid op de matras, is gisteravond over de gang naar haar toe gekomen omdat ze een nachtmerrie had; ze was bang en huilde. Frannie kijkt op haar telefoon: bijna vier uur. Nu kan ze niet meer slapen, dat weet ze zeker, dus glipt ze uit bed en grijpt naar de kleren die ze de vorige avond laat heeft uitgetrokken, een spijkerbroek en een oude hoodie.

Rowan slaapt rustig door terwijl Frannie stil haar kleren aantrekt en voorzichtig door de kamer loopt om niet tegen de schilderijlijsten tegen de muur en de onuitgepakte dozen en koffers aan te botsen. Dan naar de gang, zachtjes de deur dichttrekken, naar beneden, naar het laarzenkamertje, waar ze haar werkjasje aantrekt, haar beanie opzet en in het donker haar kaplaarzen opzoekt.

Buiten, in de schaduw van het huis, is het koud en Frannies

adem blijft in wolkjes voor haar gezicht in de stille lucht hangen. De hemel is donkerblauw en in het westen hangt een gele maan. Ze neemt het pad door de moestuin, duwt het tuinhek open en loopt het park in. Naar het zuiden, onder in het dal, hangt een lage mistbank boven de rivier, boven het meer waar de rivier in uitkomt en boven het gras aan de waterkant. Ze kan niet meteen besluiten welke kant ze op zal gaan, maar loopt dan heuvelopwaarts door het hoge gras, dat zwaar is van de dauw, de mest en het koekoeksspog, door de distels, de zuring en het kruiskruid. Haar spijkerbroek wordt vochtig boven haar kaplaarzen, haar ademhaling wordt dieper, ze zwaait met haar armen en kijkt goed waar ze loopt. Het is mei en er liggen nog veel vogelnestjes in het gras en naast het pad – boomleeuweriken, veldleeuweriken – en er liggen koeien te slapen; twee van haar Longhorns moeten bijna kalveren en het is in deze tijd van het jaar niet ongewoon om een jonge moeder met haar pasgeboren kalfje in een groot nest van gras te zien liggen.

De grond onder haar laarzen is hard. Het heeft de hele maand april nauwelijks geregend en de aarde vertoont diepe kuilen en voren waar de varkens eerder dat jaar in de vruchtbare klei naar planten en insecten hebben gewroet. Nu staan ze op de hogere grond; ze liggen graag bij de oude eiken aan de rand van het bos van Ned. Er waren dat najaar zoveel eikels geweest dat die zelfs nu, laat in het voorjaar, nog hier en daar te vinden zijn. Ze weet hoe de varkens slapen – gezellig dicht tegen elkaar aan in een kuil in de grond.

Ze doet een schietgebedje dat haar dochter ongestoord doorslaapt en klimt hoger, naar de oude eik die de top bewaakt. De contouren van de stam verschijnen bovenaan het pad, verzakt en krom van ouderdom. Als ze de heuveltop bereikt, blijft ze even staan om op adem te komen. Beneden trekt de mist op en

de bocht in de rivier wordt zichtbaar, het zilveren maanlicht schijnt op het water en op het dak en de schoorstenen van het grote huis, dat er van hieruit bijna bescheiden uitziet, weggedoken tegen de helling van de vallei.

Ze leunt tegen de stam van de eik en voelt de ruwe bast door haar kleren heen. Hoe oud zou hij zijn? Onmogelijk te zeggen; het kernhout is aangevreten door schimmels en insecten, dus je kunt de jaarringen niet meer tellen, maar op het portret van een van haar voorouders in de bibliotheek staat hij al afgebeeld met een behoorlijk dikke stam, en dat is tweehonderdveertig jaar geleden geschilderd, in de tijd dat het huis werd gebouwd.

Haar vader zei altijd dat hij minstens vierhonderd jaar oud moest zijn, dat de eik al over de vallei uitkeek toen de smederij nog werd aangedreven door de ingedamde rivier bij Hammer Pond. Dat hij er al stond toen die voorouder het huis bouwde – twintig slaapkamers, zandsteen uit Sussex, nog geen anderhalve kilometer hiervandaan gewonnen, miljoenen jaren geleden afgezet door dezelfde rivier die ze nu beneden ziet stromen, laag na laag na laag. De boom had deze grond van de ene Brooke op de volgende zien overgaan, zeven generaties lang. En nu is het allemaal van haar – een duizelingwekkende gedachte. Dit huis, deze vallei, deze boom, deze grond, vierhonderd hectare. Over twee dagen gaan ze haar vader begraven. Ze kan nog steeds nauwelijks geloven dat hij er niet meer is.

Een beweging, een flits rechts van haar: een groepje damherten komt achter de doornstruiken vandaan. Ze lopen licht, bijna geruisloos. Frannie blijft roerloos staan en houdt zich stil, stiller, stilst, om ze niet aan het schrikken te maken. Ze ademt zo oppervlakkig mogelijk om te voorkomen dat haar adem wolkjes vormt, maar ze hebben haar geroken, ze voelen haar aanwezigheid en kijken allemaal tegelijk haar kant op. Ze

weet dat ze haar kennen – haar gestalte, haar gedrag – en dat ze bij haar minder snel wegvlugten dan bij anderen, maar nadat ze een paar seconden in het halfdonker naar elkaar hebben staan kijken – herten en vrouw, vrouw en herten – schieten de dieren toch weg.

Frannie blijft ademloos staan kijken en vlucht in gedachten met ze mee: haar hart vliegt met de herten mee de helling op, naar de oude houtvestersgronden. Ze zou hen willen volgen, al weet ze dat ze terug moet – ze is ver van haar bed en haar dochter slaapt de laatste tijd slecht; als Rowan wakker wordt en merkt dat ze alleen is, raakt ze in paniek. Maar het is hier zo mooi, het is zo heerlijk om de koele lucht in haar longen te voelen – en hoelang heeft ze nu al niet meer zo gelopen, alleen? Ze heeft de laatste tijd nauwelijks vrij kunnen ademhalen. Diep ademhalen lukte helemaal niet.

Ze draait zich om en volgt het pad van de herten; het huis ligt achter haar, verlaten in zijn sluimer, en zij loopt de oude naaldbomenplantage op. Hier, te midden van de doornstruiken en de berkenzaailingen, vluchten onzichtbare diertjes bij haar nadering. Het ruikt hier anders, de aarde wasemt een geur uit van daslook, grasklokjes, afgevalen bladeren en de zilte lucht van vroege varens, die snel groeien en nu al tot haar middel reiken.

Dan blijft ze staan – want daar klinkt de zang van een vogel door de stille lucht. Er staat geen zuchtje wind en de klanken dragen ver. Eerst denkt ze aan een roodborstje of een merel, want dat zijn altijd de eersten die bij het aanbreken van de dag beginnen te zingen, maar het is nog donker en het lied klinkt vreemder, vloeiender. Haar hartslag versnelt terwijl ze luistert: een nachtegaal. Dat kan niet anders. Andere vogels zingen niet zo voordat het licht wordt. Ze loopt door, het indringende lied

trekt haar door de duisternis naar zich toe.

De vogel zit boven in een sleedoorn, waar ze hem met enige moeite kan onderscheiden – een klein, bruin silhouet tegen de lucht, ongeveer zo groot als een roodborstje. Frannie sluit haar ogen en ademt in terwijl het lied grillige arabesken door de roerloze lucht trekt. Ze weet hoever de vogel moet hebben gevlogen voordat hij hier kwam zingen – duizenden kilometers, van de westkust van Afrika, over de Sahara, Portugal, Spanje, Frankrijk en dan over het donkere water, waar hij nergens kan gaan zitten om uit te rusten, door de nacht, helemaal alleen, dezelfde route die zijn voorouders duizenden jaren lang hebben gevolgd, al sinds het ijs begon te smelten en de aarde warmer werd. Duizenden kilometers, om h́ier, in h́aar bos, een nest te bouwen. Ze weet dat hij de holte in de verwilderde sleedoorn heeft gekozen omdat hij daar veilig is voor roofdieren, kraaiachtigen, hermelijnen en wezels. Ze weet ook dat zij met de geschiedenis van deze vogel verweven is, want als zij de naaldbomen niet had laten kappen, als zij geen licht op deze grond had laten schijnen, dan had die dichte begroeiing van wilgen en sleedoorns niet kunnen ontstaan. Het toevluchtsoord dat dit kleine bruine vogeltje nu beschermt – een diertje dat in dit land zo bedreigd is dat de nesten van de broedparen in deze streek op de vingers van haar beide handen te tellen zijn.

Frannie luistert naar de zingende vogel en wordt vervuld van een zachte opgetogenheid terwijl het diertje zijn lied de hemel in laat stromen. Ze weet niet hoelang ze daar staat – de tijd wordt opgeschort en zij voelt zich in de lucht oplossen terwijl haar zintuigen uitdijen. En ze weet de namen wel: sleedoorn, haagdoorn, wilg, maar de groepjes struiken om haar heen nemen in het maanlicht een mythische gedaante aan,

grote, gebochelde, slapende wezens die elk ogenblik kunnen ontwaken. En zij, die daarnet nog een vrouw was, een moeder, een rouwende dochter, is nu iets van een andere orde – een dier, niets meer en niets minder.

En terwijl de hemel lichter wordt en de zon opkomt, krijgt de nachtegaal gezelschap van merel en roodborstje, vink, tjiftjaf en winterkoninkje, houtduif, kraai, kauw en Vlaamse gaai, van alle vogels die hun lied de zoemende dageraad in zenden.

Grace staat voor het raam met haar handen tegen het zware gordijn. Ze kan 's morgens moeilijk doorslapen nu het zo vroeg licht wordt. Door die lichtheid is ze samen met de vogels wakker geworden.

Drie weken sinds zijn dood. Nog twee dagen tot zijn begrafenis. Nog vier dagen in dit huis en dan... niet meer.

Hoeveel nachten heeft ze hier doorgebracht? Ze probeert het uit te rekenen, vergeefs, weet alleen dat het er duizenden moeten zijn: bijna vijftig jaar geleden kwam ze hier voor het eerst, eenentwintigjaar oud en verschrikkelijk jong, en nu is ze zeventig en verschrikkelijk oud, al voelt ze zich niet oud zoals ze hier in deze citroenkleurige dageraad staat.

Hoeveel ochtenden dan, kijkend naar dit uitzicht, dit park dat afloopt naar het meer, het glinsteren van de rivier die erin uitkomt, het frisse groen van de boomtoppen in het bos van Ned. De vierkante Normandische kerk in het dal beneden. Vijftig jaar aan ochtenden. Op de allereerste daarvan, de ochtend nadat Philip haar had gekust en voor zich had opgeëist, stond ze ook voor dit raam. Ook toen steeg er mist op uit de weiden beneden, en ze zag de tenten van de festivalgangers, mensen

die rondliepen, van hieruit gezien alleen silhouetten met dekens om hun schouders als vluchtelingen die een oorlog hadden overleefd, of als een leger dat op het punt stond ten strijde te trekken. Het had ook honderd jaar eerder kunnen zijn, of vijfhonderd, of zevenhonderd. En zoals ze hier toen stond, hierboven, eenentwintig jaar oud en duizelig van het slaapgebrek en de sporen van Philips lippen op de hare, had ze het gevoel gehad dat ze uit de modder en de strijd was weggeplukt en naar boven gehaald, naar dit adelaarsnest, dit uitzicht.

Wat zou ze nu tegen haar zeggen, tegen de geest van haar eenentwintigjarige zelf, als die naast haar naar buiten had staan kijken?

Wegwezen.

Draai je om en ren voor je leven.

Ja. En nu is het gebeurd. Hij is dood. En binnenkort, over een paar dagen, gaat ze uit dit huis weg, naar de andere kant van het park, naar Frannies huis: nog vier nachten en ze is weg – naar de brede, van onderaf verwarmde vloerplanken. Naar de moderne, ruime, warme keuken. De gedachte is zo troostrijk dat ze wel kan zingen. Nooit zal ze zich meer schrap hoeven zetten voor het gevoel van de kille, ongelijke vloeren onder haar voeten, ze hoeft nooit meer de vernederende onwaardigheid te verdragen die het vroeg-twintigste-eeuwse sanitair met zich meebrengt. Ze hoeft nooit meer een winter lang te rillen in vele laagjes wol in slecht verwarmde kamers. En ze hoeft nooit, nooit meer de blik van Philips grootmoeder te doorstaan.

Grace zet twee stappen naar achteren. Daar zijn ze, mevrouw zelf en haar man zaliger, achter glas. Twee houtskoolportretten, in 1914 door Sargent getekend. Hij in zijn kapiteinsuniform, zij met dat mooie vroeg-twintigste-eeuwse haar, opgebold en opgestoken met een lint eromheen, en die blik,

de ongenaakbare hooghartigheid van de heersende klasse, de gelaatsuitdrukking die Grace nu al vijftig jaar laat weten: *Ik zie je wel, met je zachte burgermanshartje. Nooit hard genoeg om aanspraak te mogen maken op dit uitzicht.*

Wat zou ze zeggen, die vrouw van het portret, als ze het park nu zag? Grace zou willen dat ze de transformatie nog had meegemaakt, wat zou het prachtig zijn geweest om haar gezicht te zien: dat park, nu met wroetende varkens en geharde kleine paardjes en koeien die genietend voor de zuilengalerij staan te schijten, het kniehoge gras en de slordige randen met al dat onkruid dat ze maar laten doorwoekeren.

Een keer – Grace weet niet meer precies wanneer, maar het was een van de vele keren dat Philip naar Londen was om een van zijn vrouwen te neuken – had ze ze weggehaald, allebei de portretten, grootvader en grootmoeder, omdat ze de voortdurende blikken van die twee in haar eenzaamheid en ellende niet meer kon verdragen. Ze had ze in de salon achter de piano gezet, met hun gezichten naar de muur. Toen Philip terugkwam en zag dat ze weg waren, was hij zo woedend geworden als ze hem nooit had gezien. Wist ze eigenlijk wel hoeveel die portretten wáárd waren? En hoe hij eraan gehécht was? Het éne wat hij nog hád! Ze had maar niet gezegd dat zijn grootmoeder zelf, de enige echte, nog gewoon in leven was en in een verpleeghuis aan de A24 woonde – al was ze niet meer helemaal compos mentis en riep ze om haar man in zijn kapiteinsuniform, die meer dan een halve eeuw geleden in Noord-Frankrijk was opgeblazen. Grace had maar niet gezegd dat hij misschien eens bij haar langs zou kunnen gaan als hij zo aan haar gehécht was, een bloemetje voor haar zou kunnen meebrengen en haar troosten in haar verwarde staat, haar hand vasthouden. Ze had helemaal niets gezegd, had alleen haar rug gerecht, was lang-

zaam de brede treden van de trap afgedaald, had de portretten gepakt, ze teruggehangen en nooit meer weggehaald.

Trauma.

Een woord dat de generatie na de hare in de mond bestorven ligt. Ze had wel over haar eigen trauma kunnen beginnen, maar had altijd haar waardigheid behouden. Zo was ze opgevoed.

En nu staat ze hier, met die lichtheid, die opleving, op deze vrolijke morgen in mei.

Mag ze wel zo vrolijk zijn?

Wie zal het zeggen.

Ze tilt de klink van het raam op, duwt het met een zwaai open en ademt de ochtendlucht in. Ze weet dat ze moet proberen die lichtheid te verbergen, want het gevaar bestaat dat ze zich erdoor laat meeslepen – en het is ongepast om zich juist in deze week zo vrij te voelen.

Ze heeft gezegd dat zij vanavond zal koken, alleen voor zichzelf en de kinderen. Een lichte maaltijd. Iets simpels, om buiten te eten – het is warm voor de tijd van het jaar. Dus ja, salade uit de kas en charcuterie van de boerderij. Ze zal vóór het weekend een heerlijk maal voor haar kinderen klaarmaken. Haar gedachten afleiden door bezig te blijven. Zich met bezigheden aan de aarde verankeren om niet weg te zweven.

Rowan wordt gillend wakker.

Het dringt niet meteen tot haar door dat ze dat geluid zelf maakt, er is alleen die gil in de duisternis. Met bonkend hart gaat ze rechtop zitten en begrijpt dan waar ze is en waar ze niet is: niet thuis in het kleine huis, niet in haar eigen kamer. Ze is

in het grote huis, waar de schaduwen zich uitstrekken in de grote leegte buiten het bed. ‘Mama?’ zegt ze en ze tast naast zich, maar haar moeder is er niet.

‘Mam?’ roept ze.

En dan luider: ‘Ma-ham!!’

Op de overloop komen voetstappen dichterbij, een deur gaat open en dicht. Er valt licht naar binnen, maar degene die binnenkomt is niet haar moeder. ‘Wat is er, Rowan?’ vraagt haar grootmoeder. ‘Wat is er in vredesnaam aan de hand?’

‘Ik heb zo naar gedroomd.’ Ze huivert. ‘Een nachtmerrie. En toen riep ik mama, maar ze kwam niet.’

‘Lieve help.’ Haar grootmoeder knipt het plafondlicht aan en Rowan knippert met haar ogen. ‘Wat een toestand.’

Rowans hart gaat tekeer: is dit een toestand? Ze had niet willen gillen – dat gebeurde vanzelf. ‘Waar is mama?’ vraagt ze en haar stem slaat over in gejammer. ‘Waarom heeft ze me hier alleen gelaten?’

‘Dat weet ik niet. Ze is waarschijnlijk buiten aan het werk. Zo...’ Haar grootmoeder maakt de ceintuur van haar ochtendjas dicht en komt op de rand van het bed zitten. ‘Vertel eens, waar heb je van gedroomd?’

Rowan rimpelt peinzend haar voorhoofd. ‘Van opa,’ zegt ze dan.

‘Wat droomde je dan?’

‘Hij was dood. Maar hij leefde ook nog. Hij lag in zijn kist en hij kon er niet uit. En toen was ik ineens zelf opa geworden en ik wilde dat ik eruit wilde. En toen werd ik vloeibaar en er zaten vliegen in mijn mond. En toen werd ik wakker en ik wilde nog steeds.’

‘Jee,’ zegt oma Grace. ‘Dat klinkt niet prettig, nee.’

‘Nee. Nee, helemaal niet.’ Het afschuwelijke gevoel van al die

vliegen in haar mond is nog steeds niet helemaal weg.

‘Gelukkig was het maar een droom. Mama komt vast zo terug. En ik ben hier gewoon, verderop in de gang, dus ga maar weer liggen en probeer nog wat te slapen.’

‘Nee,’ zegt Rowan fel.

‘Waarom niet?’

‘Ik ben bang.’

‘Waarvoor?’

‘Voor die droom. En het donker. En dit huis... Het is hier eng. Ik vind het hier niet fijn.’

‘Ach ja... Je gaat het vast nog wel fijn vinden,’ zegt oma Grace. ‘Zoiets duurt meestal even.’

‘Ik ga het hier nóóit fijn vinden,’ verklaart Rowan. ‘Het blijft altijd verschrikkelijk.’

‘Goh. Hoe weet je dat zo zeker?’

‘Jij vindt het hier ook niet fijn,’ zegt Rowan. ‘En jij woont hier al ontzettend lang.’

‘Vind ik het hier niet fijn? Waarom denk je dat?’

‘Nou, als je het hier echt fijn vond, dan zou je toch niet in ons huis willen wonen?’ zegt Rowan langzaam. Dan bedenkt ze ineens iets, iets zó gewoons dat ze niet begrijpt dat ze er niet eerder op is gekomen. ‘Mogen wij dan ons huis terug? Als jij het hier nog steeds fijn vindt?’

‘Ah...’ Grace strijkt het dekbed glad met haar magere handen. ‘Dat zal niet gaan, vrees ik.’

‘Waarom niet?’

‘O... Om van alles.’

‘Wat dan?’

Haar grootmoeder zucht en loopt naar het raam. ‘Ik word oud. En ik word alleen nog maar ouder. Over een tijdje krijg ik moeite met die rare trappen en al die grote kamers.